

๐๒๓ การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการให้/รับ สินบน
จากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานประจำปี

พ.ศ. ๒๕๖๘

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการให้/รับ สินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๖๒ เริ่มมีบุคลากรระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อต้นปี ๒๕๖๔ ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง(เกี่ยวข้องกับสินบน) ซึ่งความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินงานของ สวส. แม้ข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่ามีการรับสินบนก็ตาม โดย สวส. ได้มีการติดตาม ควบคุม และรายงานความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับขนาด ความซับซ้อน และการดำเนินงานของ สวส. เป็นสำคัญ

๑. สถานการณ์ปัญหา

จากกระบวนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่กฎหมายต่างๆ ความเสี่ยงจากกระบวนการสำคัญ เช่น ความโปร่งใสจากการขั้นตอนพิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคม และจัดตั้งกลุ่มกิจการเพื่อสังคม การติดตามตรวจเยี่ยมซึ่งไม่รับของกำนัลหรือของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องไปติดตาม หรือผู้ปฏิบัติงาน คณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานและไม่ทุจริตระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้งในขั้นการบริหารทรัพยากรบุคคล ที่เน้นการสอบสัมภาษณ์และข้อเขียนที่มุ่งเน้นผู้ที่มีความสามารถไม่มีการใช้กระบวนการอันไม่ถูกต้องในการบรรจุแต่งตั้ง

๒. ระบุความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อนหรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

ตารางระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑.การอนุมัติอนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘*		/

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
ความโปร่งใสจากการขั้นตอนพิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมและจัดตั้งกลุ่มกิจการเพื่อสังคม <u>๒.การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ</u> การติดตามตรวจเยี่ยมซึ่งไม่รับของกำนัลหรือของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้อง <u>๓.การจัดซื้อจัดจ้าง</u> ผู้ปฏิบัติงาน คณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานและไม่ทุจริตระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ <u>๔. การบริหารงานบุคคล</u> การบริหารทรัพยากรบุคคลที่เน้นการสอบสัมภาษณ์และข้อเขียนที่มุ่งเน้นผู้ที่มีความสามารถ ไม่มีการใช้กระบวนการอันไม่ถูกต้องในการบรรจุแต่งตั้ง		/

๓. เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงและประพหุติมิชอบ

พิจารณาเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง ๒ มิติ คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงโอกาสใน การเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) การวิเคราะห์สามารถเป็นได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) กึ่งปริมาณ (Semi-Quantitative) เชิงปริมาณ (Quantitative) หรือผสมผสานกันไป

กระบวนการประเมินความเสี่ยงของสำนักงาน จะทำการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง การประเมินโอกาส ของการที่แต่ละเหตุการณ์ จะเกิดขึ้น โดยการพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาส ที่จะเกิดในอนาคต โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	โอกาสที่จะเกิด
๕	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นสูงมาก
๔	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นสูง
๓	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นบ้าง
๒	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นน้อย
๑	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นยาก

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น เป็นการพิจารณาระดับความรุนแรงและมูลค่าความเสียหายจากความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ผลกระทบ
๕	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณสูง
๔	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณปานกลาง
๓	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณน้อย
๒	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณน้อยที่สุด
๑	ไม่เกิดความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณ

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันที เพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด และติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

สำนักงาน ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่า ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

๔. เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง

โดยการนำความเสี่ยงการทุจริต มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการนำระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact)

แผนภูมิแสดงความเสี่ยง (Risk Matrix)

ระดับการยอมรับความเสี่ยง (Degree of Acceptance)

โอกาส ผลกระทบ	เกิดขึ้นยาก (๑)	เกิดขึ้นน้อย (๒)	เกิดขึ้นบ้าง (๓)	เกิดขึ้นสูง (๔)	เกิดขึ้นสูงมาก (๕)
สูงมาก (๕)	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
สูง (๔)	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
ปานกลาง (๓)	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
น้อย (๒)	๒	๔	๖	๘	๑๐
น้อยมาก (๑)	๑	๒	๓	๔	๕

	1) ระดับความเสี่ยง 17 - 25 คะแนน (สูงมาก)	ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด
	2) ระดับความเสี่ยง 10 - 16 คะแนน (สูง)	ต้องเฝ้าระวัง
	3) ระดับความเสี่ยง 6 - 9 คะแนน (ปานกลาง)	พอจะยอมรับได้ใช้วิธีควบคุมปกติ
	4) ระดับความเสี่ยง 1 - 5 คะแนน (ต่ำ)	ไม่ต้องมีการควบคุม

เมื่อนำคะแนนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงแต่ละรายการประจำปีนั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ของความเสี่ยงและสาเหตุแล้วจะทราบได้ว่าความเสี่ยงที่ประเมินไว้นั้นจัดอยู่ในกรณีใด ดังนี้

๑. ความเสี่ยงที่ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด (ระดับความเสี่ยง ๑๖-๒๕ คะแนน) เป็นระดับความเสี่ยงที่สูงถึงสูงมาก และเกินระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงทันที โดยผู้บริหารต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. ความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง (ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๕ คะแนน) เป็นความเสี่ยงปานกลาง และมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงโดยผู้บริหารให้ความสนใจเฝ้าระวังเพื่อควบคุมและพยายามลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (ระดับความเสี่ยง ๖-๙ คะแนน) เป็นความเสี่ยงที่น้อย หรือมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ แต่ต้องพยายามควบคุม มีเอกสารมาตรฐาน หรือมีมาตรการเพื่อกำหนดการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายสู่ระดับที่สูงขึ้น

๔. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง (ระดับความเสี่ยง ๑-๕ คะแนน) ใช้วิธีควบคุมตามกระบวนการทำงานปกติ ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม เป็นความเสี่ยงที่มีระดับความเสี่ยงน้อยมาก

๕. การประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ

โดยมีการนำค่าความเสี่ยงรวมมาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่า มีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ

ความเสี่ยงการทุจริต		ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง/สูงมาก
คุณภาพการจัดการ	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง
	อ่อน	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง

ความหมายของคุณภาพการจัดการ

- ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ให้บริการหรือองค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน
- พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ให้บริการหรือองค์กรแต่ยอมรับได้
- อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย มีผลกระทบถึงผู้ให้บริการและยอมรับไม่ได้

๖. มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตและประพฤติ

มิชอบ กรณีที่ประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตแล้วพบว่า กระบวนการใดมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตสูงหรือปานกลาง ให้จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามลำดับความรุนแรง

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการให้/รับ สินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเด็นความเสี่ยง : การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการให้/รับ สินบน ฯ

กระบวนการ/ความเสี่ยงการทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง	สถานะความเสี่ยง				เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง			คุณภาพการ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต		
	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่มีการให้ หรือ รับสินบน	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	ระดับ โอกาส ที่จะเกิด	ระดับ ผล กระทบ	ค่า ความ เสี่ยง รวม		ต่ำ/ ค่อนข้างต่ำ	กลาง	สูง/ สูงมาก
๑. ขั้นตอนพิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมและจัด ตั้งกลุ่มกิจการเพื่อสังคม	๑.เจ้าหน้าที่จดทะเบียนเรียกรับ สินบนแลกกับการ อำนวยความสะดวก ในการดำเนินการ รับคำขอและจัดทำ เอกสารให้เร็วขึ้น โดยไม่เป็นไป ตามลำดับการยื่นคำ ขอและเอกสาร		√			๒	๔	๘	ปานกลาง		√	
๒.การติดตามตรวจเยี่ยมวิสาหกิจ เพื่อสังคมตามแนวทางปฏิบัติของ สำนักงาน	เจ้าหน้าที่รับสินบน จากการตรวจเยี่ยม และ สัญญาจะนำ สินค้าของ ผู้ประกอบการมา ประชาสัมพันธ์ผ่าน สื่อของสำนักงาน		√			๒	๔	๘	ปานกลาง		√	

๓. เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับสินบนจากการจัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับสินบนจากผู้ขาย เพื่อให้ผู้ขายรายนั้นๆ ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ขายหรือรับงานของสำนักงาน			✓		๓	๕	๑๕	สูง			✓
๔. เจ้าหน้าที่รับสินบนจากการสรรหา/บรรจุแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่รายใหม่	เจ้าหน้าที่ทรัพยากรบุคคลรับสินบนจากผู้สมัคร เพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้ข้อมูลข้อสอบเช่น แนวข้อสอบ เพื่อให้ผู้สมัครมีโอกาสได้คะแนนสูงในการสอบแข่งขัน		✓			๒	๔	๘	ปานกลาง		✓	

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันทีเพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด และติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงที่มีการให้ หรือ รับสินบน	วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑. เจ้าหน้าที่จดทะเบียนเรียกรับสินบนแลกกับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการรับคำขอและจัดทำเอกสารให้เร็วขึ้น โดยไม่เป็นไปตามลำดับการยื่นคำขอและเอกสาร ๒. เจ้าหน้าที่รับสินบนจากการตรวจเยี่ยมและ สัญญาจะนำสินค้าของผู้ประกอบการมาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อของสำนักงาน ๓. เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับสินบนจากผู้ขายเพื่อให้ผู้ขายรายนั้นๆ ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ขายหรือรับงานของสำนักงาน ๔. เจ้าหน้าที่ทรัพยากรบุคคลรับสินบนจากผู้สมัคร เพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้ข้อมูลข้อสอบเช่นแนวข้อสอบ เพื่อให้ผู้สมัครมีโอกาสได้คะแนนสูงในการสอบแข่งขัน	๑. ใช้ระบบ E Service ในการรับข้อมูลและออกใบอนุญาต และมีลำดับขั้นตอนอนุมัติในหลายชั้นในระบบตามคู่มือ workflow ๒. ออกตรวจเยี่ยมเป็นหมู่คณะให้สามารถตรวจสอบกันได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งมีการจัดทำรายงานการตรวจเยี่ยมและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้รับเยี่ยม ๓.๑ จัดทำขั้นตอน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ๓.๒ มีช่องทางการร้องเรียนเรื่องทุจริตเพื่อป้องปรามเจ้าหน้าที่ และ เพื่อตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ๓.๒ ให้ความรู้เจ้าหน้าที่และกรรมการ สวส. อย่างต่อเนื่องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมทั้งขั้นตอนการดำเนินงาน ๓.๔ จัดทำระบบประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ๔.๑ ตั้งคณะกรรมการหลายคณะเพื่อกระจายกระบวนการที่หลากหลาย ป้องกันมิให้เกิดการเตรียมการหรือการทุจริตระหว่างกระบวนการ

	๔.๒ จัดทำขั้นตอน ภาระงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องดำเนินการ
--	--